

Karma i camps d'extermini

Sichan Siv

El 17 d'abril del 1975, jo treballava per a CARE a Phnom Penh. Eren les 7 h del matí i me n'anava cap a l'oficina, situada a l'avinguda de França, quan vaig veure un grup d'homes armats vestits de negre que es dirigien a peu al centre de la ciutat. Vaig fer un canvi de direcció ràpid i em vaig ficar dins l'Hotel Le Royal, que feia la funció de zona neutral de la Creu Roja. Un amic metge em va dir que anara cap a una altra entrada, la que hi havia davant la Biblioteca Nacional. Vaig haver de botar la tanca, mentre ell m'esperava allà a dins. Els metges havien preparat una sala d'emergències, per tenir cura dels ferits. Em van demanar que els fera d'intèrpret, i ho vaig acceptar.

Em vaig passar el dia allà, amb el personal mèdic. Quan eixia un moment per prendre l'aire, veia com els habitants de Phnom Penh donaven la benvinguda als Khmer Rojos. Tots pensàvem el mateix: "Ara la guerra s'ha acabat i tindrem pau! Com que tots som cambodjans, treballarem junts per reconstruir el país." L'eufòria va durar una rosada. Els Khmer Rojos van ordenar desallotjar immediatament la ciutat, perquè els Estats Units estaven a punt de bombardejar-la.

Els infermers de la Creu Roja em digueren que anirien a l'ambaixada francesa, a refugiar-se. Em vaig reunir amb el meu germà, que venia cap a l'hotel, i vam anar a l'edifici francès, però no ens hi deixaren entrar. Em vaig llevar la camisa blanca i la vaig lligar a l'antena del cotxe, en senyal de pau. Vam travessar algunes barricades fins arribar a casa de la nostra germana gran. Tothom havia fet l'equipatge i estaven preparats per anar-se'n.

Jo havia tingut l'oportunitat de marxar de Cambodja cinc dies abans, el 12 d'abril, quan evacuaven l'ambaixada americana. Malgrat que m'havien dit que hi havia de ser en el termini d'una hora, jo tenia el cap en les 3.000 famílies de refugiats de Kampong Speu, uns quilòmetres al sud. Aquell matí tenia una cita amb el governador, per arranjar uns vols de provisions mèdiques i alimentàries per a ells. Vaig pensar que aquella reunió podia salvar la vida de molta gent malalta i famolenca. Quan vaig arribar a l'ambaixada, em van dir que feia mitja hora que havia marxat l'últim vol cap als EUA.

La nostra família va marxar aquell vespre del 17 d'abril, la nit més fosca que hem viscut mai, amb el que podem dur al damunt. Tres milions de persones intentàvem eixir del país alhora. N'hi va haver molts que van morir pel camí, com a conseqüència de les dures condicions, de l'esgotament i de l'execució sumària. Vam topar amb molts cossos que es descomponien, amb les mans lligades a l'esquena, i el cos d'una dona morta mentre donava de mamar.

Ma mare, una budista devota, mormolava que segurament el nostre karma negatiu tenia alguna cosa a veure amb tot allò: "Deu ser que hem fet coses molt dolentes en altres vides, perquè ens toque patir d'aquesta manera." Jo li deia que allò no podia ser, perquè el país sencer esdevenia una terra tacada de sang i de llàgrimes, un infern en vida.

Vam tardar deu dies a arribar a Tonle Bati, el poble natal de mon pare. Fins aleshores, sempre hi havíem anat en cotxe, en un trajecte que durava una hora. De seguida ens van posar a fer treballs forçats. Vaig decidir fugir des del primer moment perquè sabia que, com que havia treballat per a una organització americana, tothom que m'envoltava corria perill. Amb la benedicció de ma mare, vaig estar tres setmanes fugint en bicicleta, fent ziga-zagues pel sud-est de Cambodja, fins al nord-est.

Vaig aconseguir arribar a Sisophon, fent ús de salconduits falsos, perquè d'allà eixien les autopistes 5 i 6, que van a Tailàndia. Em van fer l'alto i em van ficar dins d'una unitat mòbil de treballs forçats dels Khmer Rojos. Aleshores jo ja m'havia desfet de les ulleres de sol, un senyal d'educació que et donava totes les paperetes per ser eliminat. Havia aconseguit una altra identitat. El meu mantra era: "No veig res; no sent res; no sé res". Cada nit, després de 18 hores de treball, pregava per tornar a ser lliure.

"Em vaig desfer de les ulleres de sol, un senyal d'educació que et donava totes les paperetes per ser eliminat"

El 13 de febrer del 1976, vaig saltar d'un camió en marxa, prop del temple de Banteay Chhmar, que data del segle XII, i vaig iniciar una fugida de tres dies pel mig de la selva minada i patrullada pels policies, sense aliments ni beguda. Vaig caure en una trampa i vaig quedar-ne greument ferit. A Tailàndia, em van empresonar per entrar il·legalment al país, i després em van traslladar a un campament on ensenyava anglès als meus paisans refugiats.

El 4 de juny del 1976, vaig arribar a la casa de la meua família d'acollida de refugiats, a Wallingford, Connecticut, amb dos dòlars a la butxaca. Tenia moltes esperances en aquell futur com a home lliure. Vaig collir pomes, llavar plats i cuinar hamburgueses a Connecticut, i vaig fer de taxista a Nova York. Feia qualsevol treball, i fins i tot vaig treballar de voluntari a les eleccions presidencials del 1988, amb George Bush, que em va nomenar ajudant seu, a la Casa Blanca, exactament tretze anys després de la meua fugida cap a la llibertat.

Vaig saber que els Khmer Rojos havien apallissat ma mare, la meua germana gran, el meu germà i les seues famílies. Sóc l'únic supervivent dels setze que vam fugir d'aquell campament el 17 d'abril del 1975. Ara que commemorem el trentè aniversari dels camps d'extermini, pense en la tragèdia i cride: "Mai més!" Però després de la fallida mundial, pel que fa a l'actuació a Ruanda, Bòsnia i Darfur, em pregunte si aquestes paraules signifiquen alguna cosa.

Sichan Siv és un ambaixador dels EUA a les Nacions Unides

© The New York Times – EL TEMPS

Traducció: Maite Insa